

Project Title/ Τίτλος έργου	Social agri-entrepreneurship for people with disabilities in the crossborder area/ AGRI-ABILITY Κοινωνική αγρο-επιχειρηματικότητα για ΑμεΑ στη διασυνοριακή περιοχή/ AGRI-ABILITY
-----------------------------	--

Deliverable D.5.1.4/ Παραδοτέο 5.1.4	Guidelines for accessibility and safety in the organization of agrotouristic and sporting activities in rural areas/ Οδηγός για την προσβασιμότητα και την ασφάλεια στην οργάνωση αγροτουριστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων
--	--

PB(s) responsible for the deliverable/ Εταίρος υπεύθυνος για το παραδοτέο	LB: Association for People with Mobility Problems and Friends in the Prefecture of Rhodope "PERPATO" Επικεφαλής εταίρος: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ Ν. ΡΟΔΟΠΗΣ – ΠΕΡΠΑΤΩ
--	---

Subcontractor/ Ανάδοχος	Michael E. Pasopoulos/ Μιχάλης Πασόπουλος
-----------------------------------	---

Link to project website/ Σύνδεσμος στο ιστοτόπο του έργου	https://agri-ability.eu/
--	---

Disclaimer	The contents of this study are sole responsibility of Association for People with Mobility Problems and Friends in the Prefecture of Rhodope "PERPATO" and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat
------------	--

 <p>Interreg Greece-Bulgaria AGRI-ABILITY <small>European Regional Development Fund</small></p>	<p><i>Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), και από Εθνικούς Πόρους των κρατών που συμμετέχουν σε αυτό</i></p> <p><i>The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" Cooperation Programme</i></p>
---	--

**Guidelines for accessibility and safety in
the organization of agrotouristic and
sporting activities in rural areas**

**ΦΟΡΕΑΣ: Σύλλογος Ατόμων με Κινητικά
Προβλήματα και Φίλων Ν.Ροδόπης
'ΠΕΡΠΑΤΩ'**

Μιχάλης Ε. Πασσπουλος
Πολιτικός Μηχανικός

Πρόλογος.....	2
1. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑμεΑ	4
1.1 Γενικά στοιχεία.....	4
1.2 Ορισμός αναπηρίας.....	5
1.3 Ορισμός ΑμεΑ.....	6
1.4 Κατηγορίες ΑμεΑ.....	7
2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΥΣ ΜΕ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ	10
2.1 Ορισμός προσβασιμότητας (Accessibility).....	10
2.2 Σημασία της προσβασιμότητας	11
3. ΑμεΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	13
4. ΑμεΑ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	14
4.1 Παραλίες για όλους.....	14
4.2 Υδάτινες Διαδρομές	15
4.2.1 Κατάβαση ποταμού με κανό - καγιάκ.....	15
4.2.2 Θαλάσσιες εξορμήσεις με κανό - καγιάκ.....	16
4.3 Ορεινές Διαδρομές.....	17
4.4 Οδηγίες για την οργάνωση και την ασφάλεια αθλητικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο	18
5. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ και ΑμεΑ	19
5.1 Αγροτουρισμός - Ορισμός.....	19
5.2 Πλεονεκτήματα και οφέλη.....	19
5.3 Γενικότερα ο Αγροτουρισμός συμβάλλει στη(ν).....	19
5.4 Αγροτουρισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες.....	20
5.4.1 Κατάρτιση στην προσβασιμότητα στον τομέα του τουρισμού	21
5.4.2 Οδηγίες για την προσβασιμότητα των καταλυμάτων	22
5.4.3 Διασφάλιση της ασφάλειας των επισκεπτών - Διαχείριση κινδύνων	22
6. Επίλογος	24
7. Θεσμικό Πλαίσιο	25
7.1 Θεσμικό πλαίσιο και προδιαγραφές δημοσίων κτιρίων για πρόσβαση ΑμεΑ.....	25
7.2 Ισχύον θεσμικό πλαίσιο για πρόσβαση ΑμεΑ σε χώρους πολιτισμού	34

Πρόλογος

Στόχος αυτής της μελέτης είναι να δημιουργηθεί ένας οδηγός προσβασιμότητας και ασφάλειας στην οργάνωση αγροτουριστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές αναλύοντας την προσβασιμότητα στον αγροτουρισμό και λαμβάνοντας υπόψη μια προσέγγιση για την τουριστική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σε φυσικές περιοχές, αντιλαμβανόμενη την ύπαιθρο ως τον αρχικό χώρο που ενσωματώνει την πλήρη ποικιλομορφία του ανθρώπινου είδους.

Οι αυξανόμενες απαιτήσεις για τον τουρισμό που βασίζεται σε δραστηριότητες στην ύπαιθρο αναδιαμορφώνουν τον ταξιδιωτικό τρόπο ζωής και προκύπτουν από:

- την ανάγκη των ανθρώπων που ζουν σε αστικά κέντρα να έρθουν σε επαφή με την φύση και
- το ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την κλιματική αλλαγή.

Οι αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό από την πανδημία Covid-19 είναι ένας πρόσθετος παράγοντας που έχει αναπτύξει μια νέα αίσθηση ελευθερίας, βασισμένη στην επιθυμία φυγής από τα αστικά περιβάλλοντα και αναζήτησης πιο καθηλωτικών και βιώσιμων εμπειριών στην ύπαιθρο.

Αν και απέχουμε ακόμη πολύ από το να δούμε έναν ικανοποιητικό αριθμό προσβάσιμων προορισμών που προσφέρουν αυτού του είδους τις λύσεις με την παρούσα μελέτη θα γίνει μια προσπάθεια κατηγοριοποίησης οδηγιών για την οργάνωση αυτών των δραστηριοτήτων. Αυτές μπορούν να παρέχουν μια καλύτερη καθοδήγηση στους διαχειριστές προορισμών, στους περιφερειακούς και εθνικούς υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, καθώς και σε άλλους παράγοντες του τουρισμού για μια πιο περιεκτική τουριστική ανάπτυξη στις περιοχές της υπαίθρου.

1. ΟΡΙΣΜΟΙ – ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑμεΑ

1.1 Γενικά στοιχεία

Υπάρχουν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, οι οποίες εξετάζουν τον όρο «αναπηρία» και τις επιπτώσεις του στα άτομα με αναπηρία. Το να δοθεί ένας σαφής ορισμός για την αναπηρία δεν είναι εξαρχής κάτι το απλό, εφόσον την έννοια της αναπηρίας ο καθένας την αντιλαμβάνεται διαφορετικά. Αυτό συμβαίνει διότι η αναπηρία συνιστά μια κοινωνική πραγματικότητα, όπου διαφορετικά άτομα, με εντελώς διαφορετικά βιώματα αλληλεπίδρασης και με εντελώς διαφορετική εξέλιξη κατατάχθηκαν στην κατηγορία των αναπήρων.

Η αναπηρία είναι δύσκολο να προσδιοριστεί και να οριοθετηθεί, καθώς είναι ένας όρος, που δεν επιδέχεται απλή εννοιολογική εξήγηση. Η όποια προσπάθεια οριοθέτησης σχετίζεται με το σύνολο των λειτουργιών του ατόμου, με την συνολική εικόνα που έχει η κοινωνία για τον άνθρωπο, με τις υπάρχουσες κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις, τον τρόπο κοινωνικής οργάνωσης, τα πρότυπα που κυριαρχούν στην κοινωνία, την κοινωνική θέση του ατόμου. Οι εννοιολογικοί προσδιορισμοί της αναπηρίας προκύπτουν είτε από το ιατρικό μοντέλο, είτε από το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο.

Το ιατρικό μοντέλο (Medical Model) είναι ο όρος που δημιούργησε ο ψυχίατρος RD Laing στην «Η πολιτική της οικογένειας και άλλα δοκίμια» (1971) και η αναπηρία ορίζεται ως η σωματική, νοητική, αισθητηριακή ή ψυχολογική «απόκλιση» από αυτό που θεωρείται «φυσιολογικό». Πρόκειται για «δυσλειτουργία» που οφείλεται σε ασθένεια, ατύχημα ή άλλους ιατρικούς λόγους. Η προσέγγιση αυτή τοποθετεί τα προβλήματα που συνοδεύουν την αναπηρία στο ίδιο το άτομο, εφόσον υποστηρίζει ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινή τους ζωή είναι φυσικό επακόλουθο των δικών τους λειτουργικών περιορισμών, αγνοώντας παντελώς την αλληλεπίδραση που υπάρχει ανάμεσα στο άτομο και το περιβάλλον.

Το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο (Biopsychosocial Model) αποτελεί μια φιλοσοφική θεώρηση που λαμβάνει ως δεδομένη τη σημαντικότητα και την αλληλεπίδραση των βιολογικών, των ψυχολογικών και των κοινωνικών παραγόντων στον καθορισμό της υγείας (DiMatteo & Martin, 2006) και η αναπηρία μπορεί να κατανοηθεί μόνο μέσω της αλληλεπίδρασης βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών παραγόντων. Δεν αποτελεί μόνο μια ιατρική ή βιολογική «δυσλειτουργία» του οργανισμού, αλλά έχει και σημαντικές κοινωνικές προεκτάσεις, εφόσον επηρεάζει τη συμμετοχή του ατόμου στις καθημερινές δραστηριότητες και εν γένει στην κοινωνική του ζωή.

Για αυτό το λόγο και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δημιούργησε τη Διεθνή Ταξινόμηση για τη Λειτουργικότητα και την Υγεία (International Classification of Functioning, Disability and Health - ICF). Η Διεθνής Ταξινόμηση για τη Λειτουργικότητα και την Υγεία εγκρίθηκε το έτος 2001 στη 54η Γενική Συνέλευση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Πρόκειται για ένα σύστημα που λαμβάνει υπόψη του αφενός τα προβλήματα που προκαλεί η αναπηρία στη λειτουργικότητα του ατόμου στο πραγματικό περιβάλλον που ζει και κινείται καθημερινά, αφετέρου τους παράγοντες του περιβάλλοντος (π.χ. κτιριακές υποδομές, βοηθήματα, υποστηρικτική τεχνολογία, στάσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος απέναντι στην αναπηρία, συμπεριφορές κλπ.), οι οποίοι επηρεάζουν με θετικό ή αρνητικό τρόπο τη συμμετοχή του στις καθημερινές δραστηριότητες.

Η πολυπλοκότητα, η αοριστία, η γενικότητα και οι δυσκολίες που υπάρχουν στο να οριστεί η έννοια της αναπηρίας δε συνεισφέρουν στην αποσαφήνιση του όρου. Ως εκ τούτου, για την αναπηρία υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί, που πηγάζουν από διαφορετικές ιδεολογικοπολιτικές αντιλήψεις αλλά και από διαφορετικές οπτικές θεωρήσεις του προβλήματος.

1.2 Ορισμός αναπηρίας

Παρά τα όσα προαναφέρονται, το κοινωνικό σύνολο των ατόμων με αναπηρίες δε μπορεί παρά να χαρακτηρίζεται από κάποιο κοινό στοιχείο. Έτσι, σε μια προσπάθεια ορισμού της αναπηρίας από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) προέκυψαν τα εξής:

Αναπηρία είναι το αποτέλεσμα οργανικών ή περιβαλλοντικών αιτιών, που δημιουργούν ένα σύνολο εμποδίων σε σημαντικές πτυχές της ζωής, όπως η αυτοεξυπηρέτηση, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία και η γενικότερη κοινωνική συμμετοχή. [Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, 2002] Πιο συγκεκριμένα, Άτομα με Αναπηρίες θεωρούνται όλα τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρή μειονεξία, που προκύπτει από φυσική ή διανοητική βλάβη. Σε σχέση με αυτήν τη θεώρηση προτάθηκε η παρακάτω ταξινόμηση:

- Το μειονέκτημα/ *deficience*, το οποίο η Π.Ο.Υ. ορίζει ως «κάθε απώλεια ουσίας ή αλλοίωσης μιας δομής ή μιας ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής λειτουργίας».
- Η ανικανότητα/ *incapacite*, που αντιστοιχεί σε «κάθε μερική ή ολική ελάττωση (αποτέλεσμα του μειονεκτήματος) της ικανότητας να επιτελούμε μια δραστηριότητα με ένα συγκεκριμένο τρόπο ή μέσα στα όρια που θεωρούνται φυσιολογικά για ένα ανθρώπινο όν».
- Το ελάττωμα/ *desavantage*, που έρχεται σ' ένα δεδομένο άτομο ως αποτέλεσμα μιας ανεπάρκειας ή μιας ανικανότητας που περιορίζει ή απαγορεύει την εκπλήρωση ενός φυσιολογικού ρόλου που είναι ομαλός (ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, τους κοινωνικούς ή πολιτιστικούς παράγοντες) για το άτομο αυτό.

Από τα παραπάνω συνεπώς προκύπτει ότι:

A) Η αναπηρία είτε είναι εκ γενετής είτε επίκτητη.

B) Είναι μια λειτουργική βλάβη που κάνει τη ζωή του ανάπηρου ατόμου ιδιαίτερα δύσκολη.

Γ) Η κατάσταση αυτή μπορεί να προέλθει από παραμορφώσεις, από βλάβη της ανάπτυξης ή από τραυματισμούς στο σύστημα κίνησης.

1.3 Ορισμός ΑμεΑ

Σύμφωνα λοιπόν με την πιο πάνω ορισθείσα έννοια, ως ΑμεΑ θεωρούνται τα άτομα που έχουν κάποιο μειονέκτημα, κάποια ανικανότητα ή κάποιο ελάττωμα. Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (απ. 93/136/ΕΟΚ), όπως αυτή αναφέρεται στην Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (9/3/93) :

«Ο όρος ΑμεΑ περιλαμβάνει τα άτομα με σοβαρές ανεπάρκειες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων και των βλαβών των αισθήσεων ή σε διανοητικές ή ψυχικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας, η οποία θεωρείται κανονική για έναν άνθρωπο».

Όπως έγινε σαφές από τα όσα ήδη αναφέρθηκαν, ως ΑμεΑ θεωρούνται εκείνα τα άτομα που έχουν μόνιμες ή παροδικές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, προερχόμενες από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ.) :

- Άτομα με μόνιμη ανικανότητα, είναι οι κινητικοί ανάπηροι, οι τυφλοί και γενικότερα οι αμβλύωπες, οι κωφοί, όσοι έχουν δυσκολία στην αντίληψη, την επικοινωνία και την προσαρμογή, καθώς και ασθενείς με αρτηριοσκλήρυνση, επιληψία, ανεπάρκεια νεφρού, ρευματικές παθήσεις, καρδιοπάθειες κλπ.
- Άτομα με παροδική ανικανότητα μπορεί να είναι τραυματίες, παροδικά ασθενείς κλπ.

Να σημειωθεί ότι ο όρος ΑμεΑ, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί υποκατηγορία ενός ευρύτερου συνόλου ατόμων, που εμποδίζονται από τον λανθασμένο σχεδιασμό και τους άλλους φραγμούς στην πόλη, σε όλους τους τομείς της καθημερινής τους ζωής. Πρόκειται για τα «Εμποδιζόμενα Άτομα». Ο όρος «Εμποδιζόμενα Άτομα» περιλαμβάνει εκτός από τα ΑμεΑ και τα άτομα με μειωμένες ικανότητες, δηλαδή:

- τους ηλικιωμένους,
- τα μικρά παιδιά κάτω των 5 ετών,
- τις γυναίκες στα τελευταία στάδια της εγκυμοσύνης,
- τα άτομα που πάσχουν από αρθρίτιδα, άσθμα και καρδιακά προβλήματα,
- τα άτομα που είναι εθισμένα στο αλκοόλ ή τις ναρκωτικές ουσίες,
- τα άτομα που πάσχουν από μερική ή ολική απώλεια δυνατότητας επικοινωνίας,
- τα άτομα σε πανικό κάτω από συνθήκες εκτάκτου ανάγκης,
- τα άτομα που εκτίθενται σε υψηλές θερμοκρασίες, δηλητηριώδεις ή τοξικές συνθήκες, μολυσμένα περιβάλλοντα κλπ.

- όσους χρησιμοποιούν ή οδηγούν οποιουδήποτε τύπου αμαξίδιο,
- τα άτομα με ασυνήθεις σωματικές διαστάσεις,
- τους εθισμένους σε βλαβερές ουσίες,
- όσους μεταφέρουν βάρη κλπ.

1.4 Κατηγορίες ΑμεΑ

Ωστόσο, ένας γενικός ορισμός του συνόλου των Ατόμων με Αναπηρίες δεν οδηγεί στην πλήρη κατανόηση των προβλημάτων τους, διότι όπως έχει προαναφερθεί, η κοινωνική ομάδα των αναπήρων χαρακτηρίζεται από μεγάλη ετερογένεια. Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω κατηγοριοποίηση των ατόμων αυτών, ανάλογα με τις μειονεξίες ή τις ανεπάρκειές τους.

Βάσει ενός τέτοιου διαχωρισμού, προκύπτουν οι ακόλουθες ομάδες:

- Άτομα με δυσκολία στην κίνηση
- Άτομα με δυσκολία στην όραση
- Άτομα με δυσκολία στην ακοή
- Άτομα με δυσκολία στην αντίληψη και επικοινωνία

i. *Άτομα με δυσκολία στην κίνηση:*

Δυσκολία στην κίνηση έχουν άτομα με αδύνατα ή παράλυτα μέλη, με δυσκαμψία ή σχετική έλλειψη μέλους ή όλων των μελών του σώματος, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με καρδιοαναπνευστικά προβλήματα, οι προσωρινά τραυματισμένοι κλπ.

Τα άτομα αυτά έχουν αργότερους ρυθμούς στην κίνησή τους και για να μετακινηθούν χρησιμοποιούν βοηθητικά μέσα (αναπηρικό αμαξίδιο, περπατίστρες, πατερίτσες, μπαστούνια κλπ.).

ii. *Άτομα με δυσκολία στην όραση:*

Αυτά τα άτομα βλέπουν λίγο ή καθόλου. Για την αυτόνομη διακίνησή τους κάνουν χρήση μπαστουνιού ή ειδικά εκπαιδευμένου σκύλου.

iii. *Άτομα με δυσκολία στην ακοή:*

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν άτομα με μειωμένη ακοή ή άτομα με απόλυτη αδυναμία ακοής. Η διακίνηση των ατόμων αυτών διευκολύνεται με την ύπαρξη ευκρινούς και έντονης σήμανσης, ή ενίοτε και ειδικά εκπαιδευμένου σκύλου.

iv. Άτομα με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία:

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα άτομα με μόνιμα μειωμένη αντίληψη (π.χ. άτομα με διάφορες ψυχικές ή οργανικές παθήσεις), άτομα με παροδικά μειωμένη αντίληψη (π.χ. ηλικιωμένοι, παιδιά, μεθυσμένοι, ναρκομανείς κλπ.). Επίσης τα άτομα:

- ✚ με διαταραχές λόγου και ομιλίας
- ✚ με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία, δυσγραφία)
- ✚ με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα, με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (αυτιστικό φάσμα)
- ✚ με ψυχικές και νευροψυχικές διαταραχές, με πολλαπλές αναπηρίες
- ✚ με σύνθετες γνωστικές, κοινωνικές και συναισθηματικές δυσκολίες στην παραβατική συμπεριφορά.

Τα άτομα αυτά έχουν περιορισμένη επαφή με το περιβάλλον και τα γύρω αντικείμενα, αδυνατούν να δράσουν αυτόνομα ή ακόμα και να αντιδράσουν στα εμπόδια και τους κινδύνους.

2. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΥΣ ΜΕ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

2.1 Ορισμός προσβασιμότητας (Accessibility)

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν σχετικά με τις ιδιαιτερότητες των ΑμεΑ, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι, άλλοτε εξαιτίας των ατομικών τους αδυναμιών και άλλοτε εξαιτίας του ανεπαρκούς σχεδιασμού των δημόσιων χώρων, καθίσταται σχεδόν αδύνατη η αυτόνομη διαβίωσή τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εξάρτησή τους από τον κοινωνικό τους περίγυρο και την απουσία τους από τις κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις του περιβάλλοντός τους. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει στην περιθωριοποίηση των ΑμεΑ και σε πολλές περιπτώσεις έχει τροφοδοτήσει μια υπεροπτική συμπεριφορά της υπόλοιπης κοινωνίας απέναντί τους. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, έχουν εμφανιστεί κοινωνικές δυνάμεις που διεκδικούν τη χειραφέτηση των ατόμων με αναπηρίες και την εξασφάλιση αυτόνομης διακίνησης και διαβίωσης, με στόχο την ισότιμη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή. Η ισότιμη συμμετοχή, όμως, συνεπάγεται την εξασφάλιση της δυνατότητας κάθε ΑμεΑ να λαμβάνει μέρος σε όλες τις συνιστώσες της ανθρώπινης δραστηριότητας. Το κλειδί για την επίτευξη αυτού του στόχου βρίσκεται στην έννοια της προσβασιμότητας-προσπελασιμότητας του δημόσιου χώρου.

Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο προσβασιμότητα (Accessibility) νοείται εκείνο το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος (φυσικού, δομημένου ή ηλεκτρονικού), μιας υπηρεσίας ή ενός αγαθού που διασφαλίζει την αυτόνομη, ασφαλή και άνετη προσέγγιση και χρήση αυτών από όλους τους χρήστες χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας, αναπηρίας και λοιπών χαρακτηριστικών (σωματική διάπλαση, δύναμη, αντίληψη κλπ.) (Ορισμός από Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, 2005).

Η προσβασιμότητα θεωρείται το «κλειδί» για την εξίσωση των ευκαιριών όλων των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των πολιτών με αναπηρία.

Η προσβασιμότητα είναι αλληλένδετη με τη βαθύτερη έννοια της συμμετοχής στην κοινωνία και στη ζωή, καθώς είναι συνώνυμη με το ιερότερο δικαίωμα του ανθρώπου, την προσωπική επιλογή και κατά συνέπεια την ιδιωτική ζωή. Η δυνατότητα, δηλαδή, του κάθε ατόμου να κάνει τις επιλογές του, χωρίς τα εμπόδια, τους αποκλεισμούς και τις διακρίσεις που τον καθιστούν παρία της κοινωνικής και πολιτιστικής πραγματικότητας. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως η προσβασιμότητα αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα κάθε ανθρώπου.

Παράλληλα, για να μπορούμε να μιλήσουμε για ισότιμη αντιμετώπιση των ΑμεΑ, κάθε κοινωνία θα πρέπει να εξασφαλίζει την πρόσβαση, όχι μόνο στους χώρους που εξυπηρετούν άμεσες ανάγκες των πολιτών, αλλά και στους χώρους εκείνους που προάγουν την υγιή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, τη σωματική τους εξάσκηση, την πνευματική τους καλλιέργεια και προπαντός τους χώρους που καθιστούν ευχάριστη τη διαβίωσή τους.

Μεταξύ των χώρων που προαναφέρθηκαν μπορούν να καταταχθούν πολιτιστικές αίθουσες (π.χ. μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, θέατρα κλπ.) καθώς και αξιοθέατα και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην ύπαιθρο (αρχαιολογικοί χώροι, αθλητικές δραστηριότητες κλπ.).

Ο όρος «πρόσβαση», εν προκειμένω, αφορά σε δύο τομείς. Ο πρώτος τομέας σχετίζεται με τη φυσική πρόσβαση στους ανωτέρω χώρους, συμπεριλαμβάνοντας τόσο το δομημένο περιβάλλον, όσο και τον υφιστάμενο εξοπλισμό. Ο δεύτερος τομέας αφορά στην προσβασιμότητα των παρεχόμενων αθλητικών - πολιτιστικών προγραμμάτων, εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων.

2.2 Σημασία της προσβασιμότητας

Δεδομένου ότι στο παρελθόν, η αυτόνομη διαβίωση των ΑμεΑ ήταν ένα όνειρο μη πραγματοποιήσιμο, τα τελευταία χρόνια, όπως προαναφέρθηκε, δόθηκε έμφαση στη βελτίωση αυτής της εικόνας, τόσο από κρατικούς φορείς, όσο και από μη κρατικές οργανώσεις. Γεγονός είναι όμως, ότι παρά τις όποιες προσπάθειες που έχουν ήδη γίνει προς αυτήν την κατεύθυνση, η προσπελασιμότητα σε πολιτιστικούς χώρους και γενικότερα σε χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος δεν έχει εξασφαλιστεί πλήρως. Οι περισσότεροι χώροι πολιτισμού είναι προσβάσιμοι σε κάποια τμήματά τους, τα περισσότερα ξενοδοχειακά συγκροτήματα εξασφαλίζουν την προσπέλαση έως τα δωμάτια, δε διευκολύνουν όμως τη χρήση των κοινόχρηστων εγκαταστάσεων κλπ. Ωστόσο, είναι αδιαμφισβήτητο πως μια τέτοια πρακτική στερείται από πολλά οφέλη που δεν έχουν ίσως ληφθεί υπόψη από τους εκάστοτε αρμόδιους φορείς. Σε πληθώρα στατιστικών μελετών αναφέρεται ότι τα άτομα με αναπηρίες που ταξιδεύουν ετησίως στην Ευρώπη ανέρχονται σε 50.000.000. Αν στον αριθμό αυτό συνυπολογιστούν και οι συνοδοί τους, γίνεται αντιληπτό το πόσο θα μπορούσε να ωφεληθεί η κάθε χώρα αν έστω και ένα μέρος του πληθυσμού αυτού είχε τη δυνατότητα να επισκεφτεί τους τουριστικούς προορισμούς και τις αντίστοιχες υποδομές τους. Επιπροσθέτως, σημαντικό ποσοστό των ΑμεΑ θα μπορούσε να απασχοληθεί ενεργά στους κόλπους προσβάσιμων πολιτιστικών ή τουριστικών προγραμμάτων, που σήμερα αντιμετωπίζει το φαινόμενο της ανεργίας και του αποκλεισμού. Εξάλλου, η προσβασιμότητα των πολιτιστικών χώρων αποτελεί κίνητρο για την ενασχόληση των ΑμεΑ με τις τέχνες και τον πολιτισμό, γεγονός που προάγει την καλλιτεχνική και πνευματική ανάπτυξη της κοινωνίας στο σύνολό της. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, διάσημους καλλιτέχνες με αναπηρίες που έχουν συμβάλει παγκοσμίως στην πολιτιστική κληρονομιά και την καλλιτεχνική πολυμορφία (π.χ. Φρίντα Κάλο, Λ.Β.Μπετόβεν, Λουίς Μπόρχες, Ray Charles κ.ά.). Με το παράδειγμά τους απέδειξαν ότι η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο στην καλλιτεχνική πρακτική.

Παράλληλα, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι κτίρια και υπαίθριοι χώροι που έχουν τις προδιαγραφές για την προσβασιμότητά τους από ΑμεΑ, ωφελούν ταυτόχρονα το σύνολο του πληθυσμού. Για παράδειγμα, η καθιέρωση κειμένων με ευανάγνωστους χαρακτήρες και επαρκή φωτισμό, σίγουρα βοηθά τα άτομα με προβλήματα όρασης, αλλά προσφέρει και πιο άνετη ανάγνωση στο σύνολο του κοινού. Η λογική αυτή έχει εφαρμογή και σε άλλες περιπτώσεις: ένας ανελκυστήρας είναι χρήσιμος σε όλους, όχι μόνο στους χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου. Οι χώροι ανάπαυσης είναι απαραίτητοι για τα άτομα που κουράζονται εύκολα, αλλά σε ένα μεγάλο μουσείο, όπου η διαδρομή είναι συχνά μεγάλη, όλοι θα επωφεληθούν από αυτούς. Συγχρόνως, σε καλλιτεχνικό επίπεδο, τα ΑμεΑ, δίνουν την ευκαιρία για μια νέα εμπλουτισμένη προσέγγιση των έργων. Έτσι, αγγίζοντας, παραδείγματος χάριν, κανείς ένα έργο τέχνης, αντιλαμβάνεται άλλες

πλευρές του γλυπτού, όπως την υφή της πέτρας. Συν τοις άλλοις, στον τομέα του τουρισμού και της αναψυχής, η μετατροπή των καταλυμάτων και των χώρων που απευθύνονται στο κοινό σε απόλυτα προσβάσιμα, βάσει προδιαγραφών, επιτρέπει στους ιδιοκτήτες-διαχειριστές, την πραγματοποίηση ποικίλων αλλαγών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες των χρηστών. Επί παραδείγματι, ένα κτίριο που εξασφαλίζει την οριζόντια προσπέλαση (προδιαγραφές διαδρόμων, δαπέδων, θυρών) και την κατακόρυφη προσπέλαση (προδιαγραφές ράμπας εισόδου, αναβατορίου, ανελκυστήρα) καθώς και άλλες εξυπηρετήσεις, για άτομα με κινητικές δυσκολίες, καθίσταται αυτόματα προσπελάσιμο και από ομάδες ηλικιωμένων ατόμων, χωρίς την ανάγκη περαιτέρω προσαρμογών. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν λάβει κανείς υπόψη την τάση γήρανσης του πληθυσμού της Ευρώπης. Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, γίνεται κατανοητό το πόσο σημαντική είναι η εξασφάλιση ενός προσπελάσιμου τουριστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Κάθε χώρος πρέπει να είναι δομημένος κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιεί τις εκάστοτε ανάγκες όλων των χρηστών. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα μιλήσουμε για μια πραγματικά βιώσιμη πόλη και την ανάπτυξή της, για ένα ασφαλές και προσεγγίσιμο περιβάλλον από και για όλους. Εν κατακλείδι, διαπιστώνεται ότι η ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση των ΑμεΑ σε όλους τους χώρους που απευθύνονται στο κοινό, είναι το ιδανικότερο μέσο ώστε το τείχος των προκαταλήψεων απέναντί τους να δεχθεί ισχυρά πλήγματα και να μετατραπούν από αποδέκτες οίκτου σε αυτενεργά και διεκδικητικά κύτταρα της κοινωνίας. Εξάλλου, μόνο μέσω μιας τέτοιας προσέγγισης θα μας επιτραπεί να μη στεκόμαστε στη δυσάρεστη όψη της αναπηρίας και να τη μετατρέψουμε σε όχημα για μια καλύτερη προσέγγιση του πολιτισμού.

3.ΑμεΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα άτομα με αναπηρία αντιπροσωπεύουν μια μεγάλη και αναπτυσσόμενη αγορά για τις τουριστικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον Προσβάσιμο Τουρισμό» (“European Network for Accessible Tourism”), υπολογίζεται ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο μόνο, είναι πάνω από 50 εκατομμύρια καταναλωτές με αναπηρία, χωρίς να συνυπολογίζονται οι συνοδοί τους.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού από το 1987 έχει προχωρήσει στην θεσμοθέτηση μιας σειράς μέτρων που αφορούν στα ξενοδοχεία όλων των τύπων, τα οποία υποχρεώνονται να διασκευάζουν ειδικά για άτομα με ειδικές ανάγκες το 5% των δωματίων τους -με κατώτερο όριο τα 2 δωμάτια και ανώτερο τα 10- και να εξασφαλίζουν την ελεύθερη οριζόντια και κατακόρυφη διακίνηση των αναπηρικών αμαξιδίων σε όλους τους χώρους. Αντίστοιχα διαμορφώνεται και ο εξοπλισμός των χώρων αυτών (γκισέ πληροφοριών, ρεσεψιόν κλπ.). Η συστηματική και θεσμοθετημένη προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρίες ξεκίνησε το 2002 με το Προεδρικό Διάταγμα 43, με το οποίο επιβάλλεται σε όλα τα νεοαναγειρόμενα ξενοδοχειακά καταλύματα, προκειμένου να αδειοδοτηθούν, να καλύπτουν τις βασικές προδιαγραφές της προσβασιμότητας. Παράλληλα, ο Ε.Ο.Τ. έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στις μικρότερες ξενοδοχειακές μονάδες και κυρίως σε μονάδες χαμηλότερων κατηγοριών, μέσω των προγραμμάτων ανακαίνισης και εκσυγχρονισμού, καθιερώνοντας ποσοτώσεις για τον αριθμό των δωματίων που πρέπει να έχουν ειδικά ανακαινισθεί και διαμορφωθεί για να είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρίες.¹

1. Π.Δ. 43/2002 «Κατάταξη των κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε κατηγορίες με σύστημα αστερών και τεχνικές προδιαγραφές». Ν. 2160/1993 (Α' 118) «Ρυθμίσεις για τον Τουρισμό και άλλες διατάξεις».

4. ΑμεΑ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

4.1 Παραλίες για όλους

Το κολύμπι είναι μία μοναδική εμπειρία για κάθε άτομο με αναπηρία και κυρίως για τα άτομα μειωμένης κινητικότητας ή τα άτομα με μειωμένη όραση. Η βαρύτητα, η οποία έχει καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο ζωής στον πλανήτη μας είναι ένας από τους μεγαλύτερους εχθρούς των ατόμων με αναπηρίες. Η επαφή με τη θάλασσα δίνει στα άτομα αυτά μία αίσθηση ελευθερίας, καθώς μέσα σε αυτή δεν περιορίζονται από μηχανήματα, ενώ το νερό με τη βοήθεια της άνωσης τους κρατάει στην επιφάνεια και μάλιστα οι θεραπευτικές ιδιότητες του νερού είναι σημαντικές για κάθε ανθρώπινο οργανισμό.

Με αφορμή τη διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων υλοποιήθηκε η μελέτη «Παραλίες για όλους», υπό την εποπτεία του υπουργείου Ανάπτυξης, τέλη 2003. Το καλοκαίρι του 2004, λειτούργησαν οι δύο πρώτες προσβάσιμες παραλίες, στην περιοχή του ΠΙΚΠΑ Βούλας και στην Αγία Τριάδα Θεσσαλονίκης.

4.2 Υδάτινες Διαδρομές

4.2.1 Κατάβαση ποταμού με κανό - καγιάκ

Το νερό είναι ο απόλυτος ισοσταθμιστής. Το κανό και το καγιάκ είναι δραστηριότητες που δίνουν έμφαση στην ικανότητα. Η ικανότητα καθορίζεται από την ικανότητα και τη στάση, και οι άνθρωποι σε όλα τα επίπεδα δεξιοτήτων, με και χωρίς αναπηρίες, μπορούν να βρουν απόλαυση στο κανό και το καγιάκ. Το μόνο που χρειάζονται οι κωπηλάτες είναι η προθυμία να δεχτούν οδηγίες και να προσαρμοστούν σε νέες καταστάσεις. Το κανό και το καγιάκ για άτομα με ειδικές ανάγκες δίνουν την ευκαιρία στους ανθρώπους όλων των ικανοτήτων να ανακαλύψουν την πρόκληση και την ελευθερία κωπηλατώντας.

Η κωπηλασία παρέχει μοναδικές ευκαιρίες σε άτομα όλων των ικανοτήτων να ξεπεράσουν προσωπικές προκλήσεις, να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να βιώσουν την ύπαιθρο και να απολαύσουν σωματική δραστηριότητα με άλλους κωπηλάτες.

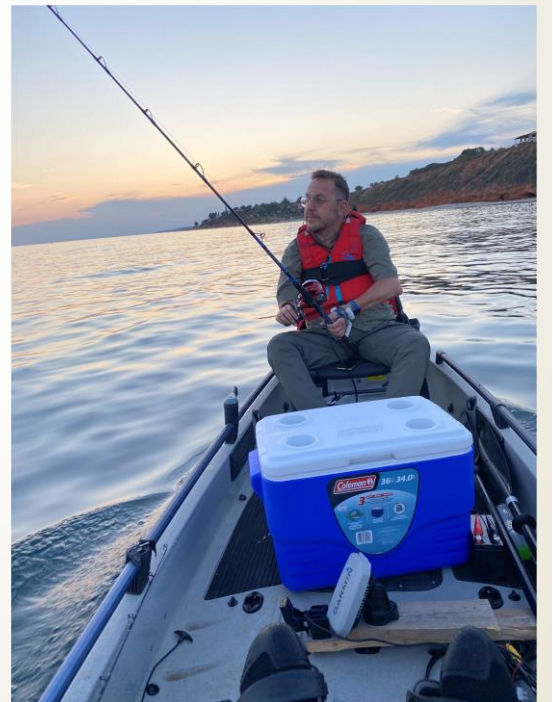

4.2.2 Θαλάσσιες εξορμήσεις με κανό - καγιάκ

Η κωπηλασία με καγιάκ είναι από τις πιο δημοφιλείς δραστηριότητες με βάρκα και προσφέρει διασκέδαση, ελαφριά γυμναστική, ευεξία και αποδεδειγμένα ψυχική ηρεμία. Απευθύνεται σε λάτρεις της θάλασσας και, σε όσους αναζητούν μια εύκολη θαλασσινή εμπειρία. Το καγιάκ σου δίνει εύκολη πρόσβαση στη θάλασσα και δίνει την δυνατότητα εξερεύνησης σε απομονωμένα μέρη. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλη εξέλιξη τόσο στο σχεδιασμό των σκαφών -που προσδίδουν μεγαλύτερη σταθερότητα και ασφαλέστερη πλεύση όσο και σε συστήματα πρόωσης (πεντάλ, πτερύγια, προπέλα κτλ). Η εξέλιξη αυτή κάνει ακόμα πιο εύκολη τη χρήση τους καθώς απαιτούνται πλέον ελάχιστες φυσικές ικανότητες για μια μικρή θαλάσσια βόλτα. Ακόμα περισσότερο η εξέλιξη αυτή κάνει τα καγιάκ προσβάσιμα και σε άτομα με αναπηρία δίνοντας την δυνατότητα αφενός να καθίσουν με ασφάλεια σε ειδικά καθίσματα αφετέρου να χρησιμοποιήσουν το μέσο πρόωσης που μπορούν ανάλογα με την ικανότητα τους να κινήσουν τα χέρια ή τα πόδια τους. Έτσι με την χρήση ειδικά διαμορφωμένων καγιάκ, άτομα με κινητικά προβλήματα μπορούν απολαύσουν μαζί με ένα συνοδό είτε μια θαλάσσια εξόρμηση για εξερεύνηση μη προσβάσιμων παραλιών είτε για το ψάρεμα τους, εκμεταλλευόμενοι τα παρελκόμενα και αξεσουάρ ενός σύγχρονου καγιάκ.

Ιδιαίτερα για άτομα με αναπηρίες η συμμετοχή σε μια τέτοια δραστηριότητα είναι ευεργετική σε σωματικό, κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο.

Τα τελευταία χρόνια ο Σύλλογος ΠΕΡΠΑΤΩ σε συνεργασία με την επιχείρηση θαλασσιών μέσων αναψυχής ΚΟΥΠΙ διοργανώνουν σε εβδομαδιαία βάση θαλάσσιες εξορμήσεις στην περιοχή της Μαρώνειας στην Ροδόπη, με ειδικά διαμορφωμένα καγιάκ.

4.3 Ορεινές Διαδρομές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΒΟΥΝΟ-ΔΑΣΟΣ-ΦΥΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ευεργετική μπορεί να χαρακτηριστεί κάθε εξόρμηση στην ύπαιθρο, η οποία αποτελεί τον αρχικό χώρο που ενσωματώνει την πλήρη ποικιλομορφία του ανθρώπινου είδους, και εξυπηρετεί την ανάγκη των ανθρώπων που ζουν σε αστικά κέντρα να έρθουν σε επαφή με την φύση. Μερικές από αυτές τις δραστηριότητες είναι η ποδηλασία, η ιππασία, η σκοποβολή, η τοξοβολία, το σκι, η κατασκήνωση και άλλα.

4.4 Οδηγίες για την οργάνωση και την ασφάλεια αθλητικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο

Το πρώτο που θα χρειαστεί είναι η προθυμία των ΑμεΑ να δεχτούν οδηγίες και να προσαρμοστούν σε νέες καταστάσεις στα πλαίσια πάντα των κανόνων ασφαλείας και έτσι θα ανακαλύψουν την πρόκληση και την ελευθερία.

Όλες οι αθλητικές δραστηριότητες συνοδεύονται με τον κατάλληλο εξοπλισμό ο οποίος θα πρέπει να πληροί όλες τις προδιαγραφές ασφαλείας και να βρίσκεται σε άριστη κατάσταση. Οι διαδρομές θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένες σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Οι συμμετέχοντες πρέπει να φέρουν την κατάλληλη ενδυμασία - υποδήματα και να είναι σε θέση να μετακινούνται με τη βοήθεια συντρόφου-βοηθού. Το βοηθητικό προσωπικό πρέπει να γνωρίζει την διαδρομή και να είναι εκπαιδευμένο ακόμη και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης με απαραίτητη προϋπόθεση την γνώση Πρώτων Βοηθειών.

Πριν την εκκίνηση θα πρέπει να προηγείται ενημέρωση που θα αφορά τόσο τον εξοπλισμό και την χρήση του όσο και την διαδρομή επισημαίνοντας τις ιδιαιτερότητες και τις δυσκολίες της.

Η πρόσβαση για την εκκίνηση θα πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές προσβασιμότητας και η διαδρομή να φέρει σήμανση (χερσαίες δραστηριότητες σε οδούς και μονοπάτια).

5. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ και ΑμεΑ

5.1 Αγροτουρισμός - Ορισμός

Ο Αγροτουρισμός είναι ειδική μορφή Τουρισμού Υπαίθρου, η οποία συνίσταται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την αγροτική παραγωγή και το πολιτιστικό περιβάλλον των αγροτικών περιοχών, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και τοπική γαστρονομία, καθώς και την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας και εστίασης σε χώρους ενοποιημένους ή μη με αγροτικές εγκαταστάσεις.

5.2 Πλεονεκτήματα και οφέλη

Ο Αγροτουρισμός επιδιώκει τη δημιουργία θετικών κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ανταποκρίνεται στην ανάγκη των αγροτών να αποκτήσουν συμπληρωματικό εισόδημα απασχολούμενοι με τον τομέα των υπηρεσιών καθώς και στην ανάγκη των κατοίκων των αστικών κέντρων να επιστρέψουν στη φύση.

Ο Αγροτουρισμός αναπτύσσει την τοπική κοινωνία, συμβάλλει στη συνέχεια της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων, διατηρεί τέχνες που διαφορετικά θα είχαν εξαφανισθεί, συμβάλλει στην αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, στη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αποτελεί ένα μέσο επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών με τα μεγάλα αστικά κέντρα, αλλά και προσφέρει νέες προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών αυτών. Μέσω του Αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά και η μοναδικότητα της κάθε περιοχής.

Ο Αγροτουρισμός προσφέρει στον επισκέπτη την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, την πολιτιστική κληρονομιά κάθε περιοχής, με σεβασμό στο περιβάλλον και την παράδοση. Δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να έρθει σε επαφή με τη φύση και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει.

5.3 Γενικότερα ο Αγροτουρισμός συμβάλλει στη(ν)

1. συμπλήρωση και βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος
2. βελτίωση της ποιότητας ζωής και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού
3. συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο διαμονής του
4. βελτίωση και διάθεση των τοπικών αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων
5. προστασία του περιβάλλοντος
6. διατήρηση, προβολή κι αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
7. βελτίωση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών
8. ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

5.4 Αγροτουρισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες

Ο προσβάσιμος τουρισμός έχει πρόσφατα βρεθεί στην πρώτη γραμμή της ατζέντας για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, καθώς πολυάριθμες ερευνητικές εκθέσεις σημείωσαν την αύξηση της ζήτησης για προσβασιμότητα. Η τάση αυτή υποστηρίζεται από τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τον αυξανόμενο αριθμό ατόμων με αναπηρίες και την αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη και μεταξύ των εισερχόμενων ταξιδιωτών σε προορισμούς της Ευρώπης.

Σημειώθηκε επίσης ότι:

- Ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι ή το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού ζουν με κάποια μορφή αναπηρίας (Π.Ο.Υ., 2011).
- Τα άτομα με αναπηρίες ή άλλες ανάγκες πρόσβασης, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, των εγκύων γυναικών και των οικογενειών με παιδιά, τείνουν να ταξιδεύουν όσο και τα άτομα χωρίς ειδικές απαιτήσεις πρόσβασης (ONCE Foundation, 2016).
- Ωστόσο, η προσφορά τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι εξαιρετικά χαμηλή. Μόνο το 9% περίπου όλων των τουριστικών υπηρεσιών προώθησαν τις προσφορές τους ως προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρία ή ηλικιωμένους το 2014. (Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον έλεγχο της προσφοράς και των επιδόσεων των προσβάσιμων τουριστικών υπηρεσιών στην Ευρώπη, 2015).
- Τα άτομα με αναπηρίες και οι ηλικιωμένοι παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση για δραστηριότητες αναψυχής με βάση τη φύση. Ωστόσο, η προσβασιμότητα στις φυσικές και αγροτικές περιοχές, αποτελεί πρόκληση. Ακόμη και σε καλά εξοπλισμένους προσβάσιμους τουριστικούς προορισμούς, τα αξιοθέατα είναι συχνά απρόσιτα (έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις οικονομικές επιπτώσεις και τα ταξιδιωτικά πρότυπα του προσβάσιμου τουρισμού στην Ευρώπη, 2014).

Ο ευρωπαϊκός τουριστικός τομέας κυριαρχείται από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Οι διαχειριστές των τουριστικών θέρετρων τείνουν να μην έχουν επίγνωση των αναγκών πρόσβασης των πελατών τους και δεν διαθέτουν επαρκείς δεξιότητες για την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων, βιώσιμων λύσεων, που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν να αυξήσουν την αγορά τους αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρει η αναπτυσσόμενη αγορά του προσβάσιμου τουρισμού.

Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις φυσικές και αγροτικές περιοχές, όπου οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και κατάρτισης είναι περιορισμένες (Χαρτογράφηση και έλεγχος επιδόσεων της προσφοράς τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ΕΚ, 2016).

5.4.1. Κατάρτιση στην προσβασιμότητα στον τομέα του τουρισμού

Παρά την αυξανόμενη ζήτηση για προσβάσιμες τουριστικές υπηρεσίες, μέχρι στιγμής έχει δοθεί σχετικά μικρή προσοχή στην ανάγκη εκπαίδευσης και κατάρτισης της διοίκησης και του προσωπικού στον τομέα του τουρισμού, σε θέματα σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών και τον τρόπο υποδοχής των επισκεπτών με ανάγκες πρόσβασης.

Η απασχόληση στον τομέα του τουρισμού είναι συνήθως ευαίσθητη στην εποχική ζήτηση και τους οικονομικούς παράγοντες. Ως εκ τούτου, οι εργαζόμενοι χρειάζονται επαγγελματικά προσόντα που να αναγνωρίζονται στα οποία θα πρέπει να συμπεριληφθούν προσβάσιμα τουριστικά προσόντα.

Τα προγράμματα τουριστικής κατάρτισης μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στην προετοιμασία των διευθυντικών στελεχών και των εργαζομένων να παρέχουν τις υπηρεσίες τους με τους κατάλληλους τρόπους, σεβόμενοι την ποικιλομορφία των αναγκών πρόσβασης των πελατών.

Με την κατάλληλη εκπαίδευση, το προσωπικό πρώτης γραμμής μπορεί να κάνει τους επισκέπτες με ειδικές ανάγκες και τους ηλικιωμένους επισκέπτες να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και να ξεπεράσουν ορισμένα από τα φυσικά και λειτουργικά εμπόδια που εξακολουθούν να υπάρχουν σε παλαιότερα κτίρια και περιβάλλοντα. Η προσβάσιμη τουριστική κατάρτιση μπορεί να συμβάλει στην αλλαγή των φραγμών που αντιμετωπίζουν επίμονα τα άτομα με αναπηρίες από το προσωπικό του τουριστικού τομέα. Τέτοιες συμπεριφορές οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη γνώσης. Η εκπαίδευση προσβασιμότητας παρέχει στο προσωπικό τις απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες για την αντιμετώπιση διαφορετικών καταστάσεων και αναγκών των πελατών. Με μεγαλύτερη εμπιστοσύνη, οι διευθυντές και το προσωπικό της πρώτης γραμμής είναι σε θέση να χειρίζονται καταστάσεις, οι οποίες διαφορετικά θα μπορούσαν να θεωρηθούν δύσκολες ή απειλητικές.

Επί του παρόντος, η Ευρώπη στερείται παράδοσης ή ευρείας πρακτικής κατάρτισης σε προσβάσιμες τουριστικές δεξιότητες. Όπου υπάρχει κάποια ανάληψη αυτής της κατάρτισης, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε βραχυπρόθεσμες πρωτοβουλίες, όπως έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ για τη διά βίου μάθηση (Leonardo και πρόσφατα ERASMUS+) και εθνικά προγράμματα για το ανθρώπινο δυναμικό.

Από την πλευρά των επισκεπτών, οι τουρίστες με ειδικές απαιτήσεις πρόσβασης μπορούν να αντιμετωπίσουν δυσκολίες σε οποιοδήποτε σημείο του ταξιδιού τους, από τα πρώτα στάδια αναζήτησης πληροφοριών (μέσω διαδικτυακών ιστοσελίδων ή παραδοσιακών μέσων), έως κρατήσεις, ταξίδια και τρόπους μεταφοράς σε καταλύματα, σε αξιοθέατα και πολιτιστικούς χώρους.

Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό τα άτομα που απασχολούνται σε οποιοδήποτε μέρος της αλυσίδας του τουρισμού να κατανοήσουν αυτά τα εμπόδια. Πρέπει να εκπαιδευτούν για να αποκτήσουν ορισμένες δεξιότητες, ώστε να μπορούν να βοηθούν και να εξυπηρετούν όλους τους επισκέπτες με την ίδια προσοχή, σεβασμό και υποστήριξη, όταν απαιτείται.

5.4.2 Οδηγίες για την προσβασιμότητα των καταλυμάτων

Πρέπει να ληφθούν υπόψη βασικές πτυχές της προσβασιμότητας ώστε ο προορισμός να:

1. είναι χωρίς εμπόδια (υποδομές και εγκαταστάσεις)
2. είναι προσβάσιμο με μεταφορικά μέσα κατάλληλα για όλους
3. διαθέτει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες που παρέχονται από εκπαιδευμένο προσωπικό
4. έχει δραστηριότητες, εκθέματα, αξιοθέατα στα οποία όλοι μπορούν να συμμετάσχουν.
5. διαθέτει συστήματα μάρκετινγκ, κρατήσεων, ιστοσελίδες και άλλες υπηρεσίες πληροφόρησης που είναι προσβάσιμες σε όλους.

5.4.3 Διασφάλιση της ασφάλειας των επισκεπτών - Διαχείριση κινδύνων

Η καθιέρωση του αγροτουρισμού συνεπάγεται επιπλέον κινδύνους τόσο για τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων όσο και για τους επισκέπτες. Ανάλογα με το επίπεδο της επένδυσης, θα πρέπει να εντοπιστούν και να διαχειριστούν αποτελεσματικά οι κίνδυνοι. Το πρώτο βήμα για τη διαχείριση των κινδύνων είναι η γνώση της ύπαρξής τους και οι επιλογές να αποφευχθούν ή να μειωθούν.

5.4.3.1 Κίνδυνοι για τους επισκέπτες

Θα πρέπει να ερευνηθούν οι πιθανοί κίνδυνοι για τους επισκέπτες λόγω τραυματισμών ή ζητημάτων ασφάλειας πριν το αγρόκτημα ενταχθεί σε αγροτουριστικό πρόγραμμα. Οι επισκέπτες θα μετακινηθούν μέσα από το κατάλυμά και θα εκτεθούν στα προϊόντα και στο περιβάλλον του αγροκτήματος. Εφόσον γίνει ο προσδιορισμός όλων των πιθανών κινδύνων για τους επισκέπτες, ιδίως για τις γεωργικές δραστηριότητες στη συνέχεια, θα εξεταστούν τα εξής:

- ✚ Σχέδιο για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που είναι γνωστό στους υπαλλήλους και κοινοποιείται στους επισκέπτες.
- ✚ Ύπαρξη πλήρους κουτιού πρώτων βοηθειών και προσωπικού που έχει εκπαιδευτεί στις Πρώτες Βοήθειες.
- ✚ Σύσταση στους επισκέπτες να φορούν τα κατάλληλα παπούτσια και ρούχα.
- ✚ Ενημέρωση των επισκεπτών ότι οι γεωργικές εργασίες έχουν ορισμένους κινδύνους (έντομα, ανώμαλο έδαφος, οσμές αγροκτήματος).

5.4.3.2 Κίνδυνοι στο αγρόκτημα

Υπάρχει πλήθος πιθανών κινδύνων που ελλοχεύουν στο κατάλυμα και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να γίνονται οι εξής ενέργειες :

- ✚ Τοποθέτηση όλων των γεωργικών μηχανημάτων μακριά από τους χώρους που δραστηριοποιείται ο επισκέπτης.
- ✚ Όλα τα φυτοφάρμακα και άλλα γεωργικά προϊόντα πρέπει να αποθηκεύονται μακριά από τους επισκέπτες. Οι εγκαταστάσεις επισκευής θα πρέπει να είναι κλειδωμένες όσο θα υπάρχουν επισκέπτες στο αγρόκτημά.
- ✚ Εάν υπάρχουν χώροι ή εγκαταστάσεις στο αγρόκτημά όπου υπάρχει λόγος ανησυχίας που αφορά την ασφάλεια θα πρέπει να τοποθετείται πινακίδα απαγόρευσης εισόδου σε μη εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

Εφόσον έχουν εντοπιστεί οι κίνδυνοι, πρέπει να αποφασιστεί πώς θα γίνει η διαχείρισή τους.

- ✚ Μια πρώτη επιλογή είναι η αποφυγή τους. Αυτό σημαίνει απλώς ότι ορισμένοι κίνδυνοι αποτελούν υπερβολική απειλή για τη λειτουργία της εκμετάλλευσης ή τους επισκέπτες, επομένως οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να μεταβληθούν ή να μην προσφερθούν ως πιθανές επιλογές για τον αγροτουρισμό.
- ✚ Μια δεύτερη επιλογή είναι η μείωση των κινδύνων. Αυτό σημαίνει ότι γίνεται προσφορά της δραστηριότητας, αλλά πρέπει να γίνει διεξοδικός έλεγχος σε κάθε στοιχείο και να γίνουν ενέργειες για να μειωθούν οι πιθανοί κίνδυνοι. Για παράδειγμα, κρίνεται απαραίτητη η σήμανση για να εκπαιδευτούν οι επισκέπτες σχετικά με τους κινδύνους στο αγρόκτημα ή να πραγματοποιείται επί τόπου εκπαίδευση πριν από μια δραστηριότητα. Είναι εξίσου απαραίτητο να απαριθμηθούν οι δραστηριότητες σε ασφαλιστικό γραφείο, για να ελαχιστοποιηθούν οι εγγενείς κίνδυνοι και να υπάρχει επαρκής ασφαλιστική κάλυψη.
- ✚ Μια τρίτη επιλογή είναι να γίνει αποδοχή των κινδύνων. Πολλοί κίνδυνοι είναι εξαιρετικά απίθανοι και μπορεί απλά να γίνει αποδοχή ότι μπορεί να συμβούν αλλά θα πρέπει να έχει γίνει προετοιμασία για τη στιγμή που θα συμβούν. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την σήμανση των κινδύνων για τους επισκέπτες και την εκπαίδευσή τους σχετικά με τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης στο αγρόκτημα. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι το προσωπικό είναι εκπαιδευμένο για να τους διαχειριστεί.
- ✚ Η τελευταία επιλογή για τη διαχείριση των κινδύνων είναι η μεταφορά τους. Οι κίνδυνοι μπορούν να μεταφερθούν και να μοιραστούν με τους επισκέπτες χρησιμοποιώντας έντυπα απαλλαγής ευθύνης. Η μεταφορά των κινδύνων γίνεται σε τρίτους για αποζημιώσεις μέσω ενός ασφαλιστικού προγράμματος.

6. Επίλογος

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) έχει θέσει τις κατευθυντήριες γραμμές για την ένταξη της προσβασιμότητας στον τομέα του Τουρισμού, οι οποίες επικεντρώνονται στην εμπειρία των ταξιδιωτών με αναπηρία.

Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές χωρίζονται στους εξής βασικούς πυλώνες :

1. Ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου και προσβάσιμου συστήματος
2. Δημιουργία ασφαλών χώρων
3. Σχεδιασμός ενός ελκυστικού συστήματος

Τα κυριότερα σημεία από αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν την παροχή εκπαίδευσης στο προσωπικό σχετικά με την ευαισθητοποίηση στην αναπηρία και τον τρόπο υποστήριξης ταξιδιωτών με αναπηρία, καθώς και τη συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις σε τομείς όπου υπάρχουν κενά στη γνώση, την εμπειρία και τις υπηρεσίες προσβασιμότητας.

Στην έκθεση του το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της ενίσχυσης ενός περιβάλλοντος με σεβασμό σε όλες τις τοποθεσίες και για όλες τις δραστηριότητες, υπενθυμίζοντας στο προσωπικό ότι η στάση τους απέναντι στα άτομα με αναπηρία παίζει σημαντικό ρόλο στο να αισθάνονται ευπρόσδεκτα.

Δίνεται επίσης σημασία στην ανάπτυξη χαρακτηριστικών προσβασιμότητας που είναι σαφή, εμφανή και για τα οποία οι ταξιδιώτες δεν θα χρειάζονται ειδική βοήθεια από το προσωπικό για να τα χρησιμοποιήσουν.

Επιπλέον, οι κατευθυντήριες γραμμές καθιστούν σαφές ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να εμπλέκουν τακτικά και προληπτικά τους ταξιδιώτες με αναπηρίες στη δημιουργία προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών, έτσι ώστε να καλύπτουν κατάλληλα τις ανάγκες τους. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά προσβασιμότητας από τη διαδικασία κράτησης, δίνοντας τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες με αναπηρίες να ασχοληθούν με την επιχείρηση πριν κάνουν κράτηση για την ταξιδιωτική υπηρεσία ή το προϊόν τους.

Το προσωπικό θα πρέπει επίσης να εξουσιοδοτηθεί να αντιμετωπίζει τις ανησυχίες των πελατών όταν εμφανίζονται ή να δεσμεύει άλλα μέλη του προσωπικού, εάν και όπου είναι απαραίτητο, και το μάρκετινγκ χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να αναπτυχθεί για να εκπροσωπεί αξιοπρεπώς όλους τους ανθρώπους και να τους εκπροσωπεί αυθεντικά.

7. Θεσμικό Πλαίσιο

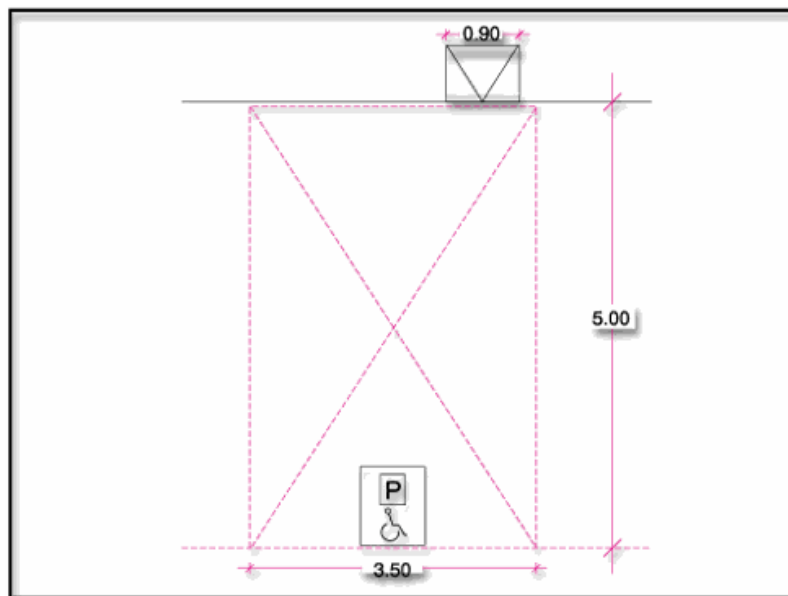
7.1 Θεσμικό πλαίσιο και προδιαγραφές δημοσίων κτιρίων για πρόσβαση ΑμεΑ

Σύμφωνα με το αρ. 28 του Ν. 2831/2000 προβλέπεται η υποχρέωση των φορέων του δημοσίου να εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη και ασφαλή πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, τόσο στα νέα κτίρια, όσο και στα ήδη υπάρχοντα.

Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εκδώσει μία σειρά εγκυκλίων, απευθυνόμενες στους δημόσιους φορείς, προκειμένου να τους δοθούν οδηγίες σχετικά με την εξασφάλιση της προσβασιμότητας. Μέσω των εγκυκλίων ΔΙΑΔΠ/Β/7887/22-4-03, της ΔΙΑΔΠ/Β/11536/4-5-2004 του ΥΠΕΣΔΔΑ επισημαίνεται η ανάγκη υποχρεωτικής εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 28 του Νόμου 2831/2000 και του άρθρου 26 του Νόμου 4067/2012 όπως αυτός έχει αναθεωρηθεί με τον Νόμο 4759/2020 καθώς και την απόφαση (Τεχνικές Προδιαγραφές Μελέτης Προσβασιμότητας-ΦΕΚ 5045/Β'/01/11/2021) καλούνται όλες οι δημόσιες υπηρεσίες να κάνουν εφαρμογή των επιταγών της ισχύουσας νομοθεσίας που αφορά στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και ιδίως στα άτομα με αναπηρία προκειμένου να εξασφαλιστεί η παροχή ισότιμων υπηρεσιών για όλους τους πολίτες καθώς και η εφαρμογή προσβασιμότητας τόσο στα δημόσια όσο και στα ιδιωτικά κτίρια.

α. Ειδική θέση στάθμευσης οχημάτων

Το πρώτο υπό εξέταση στοιχείο το οποίο διασφαλίζει την αυτόνομη προσέγγιση ενός ατόμου με αναπηρία στο κτίριο μίας Υπηρεσίας είναι η πρόβλεψη κατάλληλων θέσεων στάθμευσης κοντά στο κτίριο και αν όχι, η ύπαρξη ή μη δυνατότητας δημιουργίας μίας τουλάχιστον θέσης κατάλληλων προδιαγραφών. Προκειμένου μία θέση στάθμευσης να χαρακτηριστεί ως «ειδική θέση στάθμευσης οχημάτων ατόμων με αναπηρία» θα πρέπει να βρίσκεται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην είσοδο του κτιρίου, σε απόσταση μικρότερη ή ίση των 50,00m και να προορίζεται αποκλειστικά για χρήση από άτομα με αναπηρία, διαθέτοντας προς το σκοπό αυτό κατάλληλη σήμανση στο δάπεδο και επί στύλου με το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης.

Επιδαπέδια σήμανση χώρου στάθμευσης ατόμων με αναπηρία (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Θα πρέπει να έχει διαστάσεις τουλάχιστον 3,50m x 5,00m προκειμένου για συνήθη επιβατηγά οχήματα και 4,50m x 6,60m προκειμένου για οχήματα τύπου VAN (Σχ. 1). Αποδεκτές γίνονται και θέσεις διαστάσεων 2,50m x 5,00m με ενδιάμεση ελεύθερη λωρίδα πλάτους τουλάχιστον 1,00m και να συνδέεται με τη στάθμη παρακείμενου πεζοδρομίου με ράμπα πλάτους τουλάχιστον 1,50m. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται τουλάχιστον μία ειδική θέση στάθμευσης οχήματος ατόμου με αναπηρία.

β. Προσβάσιμη διαδρομή

Στη συνέχεια πρέπει να έχει εξασφαλιστεί η ύπαρξη προσβάσιμης διαδρομής από το οδόστρωμα και τις ειδικές θέσεις στάθμευσης οχημάτων ατόμων με αναπηρία σε προσβάσιμη είσοδο (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996). Προκειμένου μία διαδρομή να χαρακτηριστεί ως «προσβάσιμη διαδρομή για άτομα με αναπηρία» θα πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Θα πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 1,30m, μέγιστη κλίση 5% και να ακολουθεί απλή πορεία, απολύτως ισόπεδη, χωρίς σκαλοπάτια και ανισοσταθμίες, απολύτως ελεύθερη εμποδίων καθ' όλο το μήκος της αλλά και ελεύθερη καθ' ύψος εμποδίων.
- η ύπαρξη οδηγού τυφλών, η επισήμανση στο άκρο των διαβάσεων, όπως επίσης και η εξασφάλιση καλού φωτισμού.
- Το δάπεδο σε μία προσβάσιμη διαδρομή πρέπει να είναι σταθερό, από σκληρό συνεχές υλικό, χωρίς εξάρσεις, υποχωρήσεις και κενά.
- Η άνοδος και κάθοδος στα/από τα πεζοδρόμια οφείλει να συνοδεύεται από ράμπες, οι οποίες σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να έχουν πλάτος μικρότερο από 1,50m, χωρίς να σχηματίζουν «σκαλοπάτι» κατά την ένωσή τους με το οδόστρωμα.

γ. Προσβάσιμη είσοδος

Ο εντοπισμός της εισόδου πρέπει να γίνεται εύκολα και για το λόγο αυτό πρέπει να έχει προβλεφθεί η έντονη χρωματική αντίθεσή της με τον τοίχο, ή να φέρει ευδιάκριτα στοιχεία, επιτρέποντας τον εντοπισμό της από άτομα με προβλήματα όρασης. Για να χαρακτηριστεί μία είσοδος ως προσβάσιμη πρέπει να είναι ανοιγόμενη ή συρόμενη, να έχει ωφέλιμο πλάτος τουλάχιστον 0,90m με μέγιστο πάχος κάσας επαφής με το δάπεδο 2cm, να έχει καλό φωτισμό, να μην απαιτείται καταβολή ιδιαίτερης δύναμης για το χειρισμό του θυρόφυλλου κατά το άνοιγμα ή κλείσιμό της και τα κουδούνια να βρίσκονται σε ύψος 0,90m - 1.20m από το δάπεδο. (Επισημαίνεται ότι οι περιστρεφόμενες θύρες δεν θεωρούνται προσβάσιμες ακόμη και αν έχουν μεγάλες διαστάσεις και χαμηλές ταχύτητες κίνησης).

Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ισόπεδη πρόσβαση σε αυτή από το πεζοδρόμιο, πρέπει να έχει προβλεφθεί ράμπα. Επισημαίνεται ότι μόνο κλίσεις μέχρι 5% διασφαλίζουν αυτόνομη και ασφαλή κίνηση ατόμου σε αμαξίδιο. Για μήκη ράμπας έως 8,00m. μπορεί να γίνει αποδεκτή και κλίση ράμπας 6%.

Σε περίπτωση που η προσβάσιμη είσοδος δεν είναι δυνατό να συμπίπτει με την κύρια είσοδο του κτιρίου, οπότε είναι κάποια δευτερεύουσα είσοδος, θα πρέπει να υπάρχει κατευθυντήρια σήμανση από την κύρια είσοδο προς αυτή. Η κατευθυντήρια σήμανση πρέπει να είναι ευδιάκριτη και

αναρτημένη σε εμφανή σημεία, περιλαμβάνοντας το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης αλλά και βέλη τα οποία να υποδηλώνουν σαφώς την κατεύθυνση προς την προσβάσιμη είσοδο.

Η διασφάλιση της αυτόνομης και ασφαλούς κυκλοφορίας εντός του κτιρίου περιλαμβάνει τόσο την οριζόντια, όσο και την κατακόρυφη κυκλοφορία. Κατευθύνσεις για τον τρόπο διαμόρφωσης ενός προσβάσιμου εσωτερικού χώρου δίνονται, εκτός των προαναφερθέντων νομοθετημάτων, και στο ΠΔ16/1996 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργασίας, όπου έχουν ενσωματωθεί οι επιταγές της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ.

Προκειμένου να διαπιστωθεί η διασφάλιση της οριζόντιας κίνησης εξετάζεται αρχικά ο χώρος στον οποίο οδηγεί η προσβάσιμη είσοδος. Αποδεκτές λύσεις στην περίπτωση αυτή θεωρούνται τόσο η εκδοχή του να οδηγεί απευθείας σε χώρο υποδοχής πολιτών, όσο και του να οδηγεί σε διαδρομή προς κάποιον ανελκυστήρα.

δ. Προσβάσιμος χώρος υποδοχής

Ως προσβάσιμος χώρος υποδοχής πολιτών νοείται χώρος ο οποίος βρίσκεται στο ισόγειο του κτιρίου, η ύπαρξη του οποίου είναι υποχρεωτική σε περιπτώσεις που με κανένα τρόπο δεν είναι δυνατό να διασφαλιστεί η προσβασιμότητα σε όλους τους χώρους της υπηρεσίας ή του φορέα. Προκειμένου να κριθεί ως προσβάσιμος ένας τέτοιος χώρος, οφείλει να έχει κατάλληλων προδιαγραφών πόρτα, καλό φωτισμό, αντιολισθηρό, χωρίς ανακλάσεις δάπεδο και χρωματικές αντιθέσεις μεταξύ των δομικών στοιχείων και στοιχείων εξοπλισμού. Προβλέπεται η υποχρέωση ύπαρξης κατάλληλης σήμανσης (ένδειξη της χρήσης του χώρου συνοδευόμενη από το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης (ΔΣΠ), τόσο σε συμβατική μορφή όσο και σε γραφή Braille σε ύψος προσιτό από άτομα με προβλήματα όρασης, απλοποιημένο διάγραμμα των στεγαζόμενων στο κτίριο υπηρεσιών καθώς και πίνακα για τις ανακοινώσεις που αφορούν το κοινό, αλλά και ελεύθερου χώρου για την κίνηση και ελιγμούς αμαξιδίων μεταξύ των επίπλων και του εξοπλισμού.

Οι πάγκοι υποδοχής και τα γκισέ συναλλαγής με το κοινό πρέπει να διαθέτουν τμήμα μήκους τουλάχιστον 1,00m, σε ύψος 0,80m από το δάπεδο, αρκετό χώρο για την προσέγγιση αμαξιδίου καθώς και εσοχή στο κάτω τμήμα τους για τα υποπόδια. Σε χώρους όπου υπάρχουν τηλεφωνικοί θάλαμοι και λοιπά μηχανήματα που προβλέπεται να χρησιμοποιούνται από το κοινό θα πρέπει η συσκευή και τα χειριστήρια αυτών να βρίσκονται σε ύψος 0,90m - 1,20m από το δάπεδο. Απαραίτητη θεωρείται η ύπαρξη οδηγού τυφλών από την είσοδο μέχρι τον πάγκο υποδοχής, το γκισέ ή τα μηχανήματα συναλλαγής, ενώ, πρέπει ο χώρος υποδοχής να είναι μόνιμα στελεχωμένος με ένα τουλάχιστον άτομο, το οποίο θα έχει λάβει εκπαίδευση επί θεμάτων συναλλαγής με άτομα με αναπηρία.

ε. Προσβάσιμη διαδρομή εντός κτιρίου

Η προσβασιμότητα της διαδρομής από την είσοδο μέχρι τον ανελκυστήρα, όπως και κάθε άλλης διαδρομής εντός του κτιρίου εξασφαλίζεται σε περίπτωση που πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: Το πλάτος καθ' όλη τη διάρκειά της δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 1,30m. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται ελάχιστο ωφέλιμο πλάτος 0,90m απόλυτα ελεύθερο από κάθε εμπόδιο. Η διαδρομή ακολουθεί απλή πορεία και είναι απολύτως ισόπεδη, χωρίς σκαλοπάτια και ανισοσταθμίες, με μέγιστη αποδεκτή κλίση τμημάτων της 5%. Είναι σημαντικό να είναι απολύτως

ελεύθερη εμποδίων καθ' όλο το μήκος της, όπως επίσης και ελεύθερη εμποδίων καθ' ύψος, αλλά και να διαθέτει καλό φωτισμό, κατάλληλη σήμανση και σταθερό δάπεδο από σκληρό συνεχές υλικό. Η διαδρομή αυτή είναι απαραίτητο να διαθέτει κατά διαστήματα χώρους διαστάσεων 1,50m x 1,50m για ελιγμούς του αμαξιδίου.

Οι διάδρομοι κάθε ορόφου, προκειμένου να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες ενός ατόμου με κάποιας μορφής αναπηρία το οποίο κινείται κατά μήκος τους, πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται και για τις προσβάσιμες διαδρομές εντός του κτιρίου.

Επιπροσθέτως, σε περίπτωση κτιρίων με αυξημένη κίνηση εμποδιζόμενων ατόμων θα πρέπει να διαθέτουν διπλούς χειρολισθήρες σε δύο ύψη και στις δύο πλευρές τους.

Οι εσωτερικές θύρες κατάλληλων προδιαγραφών θα πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το ωφέλιμο πλάτος τους δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 0,90m.

- Η κάσα τους πρέπει να είναι διαφορετικού χρώματος από τον τοίχο ή το θυρόφυλλο προκειμένου να είναι εύκολος ο εντοπισμός της από άτομα με προβλήματα όρασης.

- Σε περίπτωση που είναι γυάλινες γίνεται επισήμανση των ακμών τους με έντονο χρώμα. Οι θύρες αυτές είναι ανοιγόμενες ή συρόμενες με χειρολαβή τύπου μοχλού (όχι σφαιρική), χωρίς μηχανισμό αυτόματου κλεισίματος. Είναι σημαντικό να γίνει σχετική πρόβλεψη ώστε να μην απαιτούν μεγάλη δύναμη χειρισμού και να υπάρχουν πινακίδες σε προσιτό σημείο με την ένδειξη του χώρου.

στ. Προσβάσιμοι χώροι εργασίας

Η προσβασιμότητα στους χώρους εργασίας που βρίσκονται σε κάθε όροφο θα πρέπει να διασφαλίζει:

- Την κίνηση ατόμου σε αμαξίδιο μεταξύ των επίπλων και του εξοπλισμού, αλλά και την ασφαλή κίνηση ατόμου με προβλήματα όρασης, γεγονός το οποίο απαιτεί την απουσία εξοπλισμού μη προβαλλόμενου στο έδαφος, όπως ράφια ή πυροσβεστήρες.

- Τον κατάλληλο φωτισμό.

- Την πρόβλεψη χώρου προκειμένου να σταθεί άτομο σε αμαξίδιο μπροστά από πάγκους συναλλαγής ή γραφεία στα οποία προβλέπεται να απευθυνθεί κοινό για τη διεκπεραίωση υποθέσεων του.

ζ. Προσβάσιμοι κοινόχρηστοι χώροι

Πέραν του συνόλου των προδιαγραφών που προβλέπονται και για τους χώρους εργασίας, πρέπει να προβλέπονται ειδικές θέσεις με σκληρά καθίσματα για τα άτομα με προβλήματα στην κίνηση. Εφόσον στο χώρο υπάρχει εξοπλισμός εξυπηρέτησης κοινού προβλέπεται στο δάπεδο οδηγός τυφλών από την είσοδο μέχρι τον εξοπλισμό αυτό. Προκειμένου να διασφαλίζεται η έγκαιρη ειδοποίηση ατόμων με προβλήματα ακοής σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, οι χώροι αυτοί πρέπει να διαθέτουν και οπτική σήμανση ειδοποίησης.

η. Προσβάσιμοι χώροι ειδικών χρήσεων

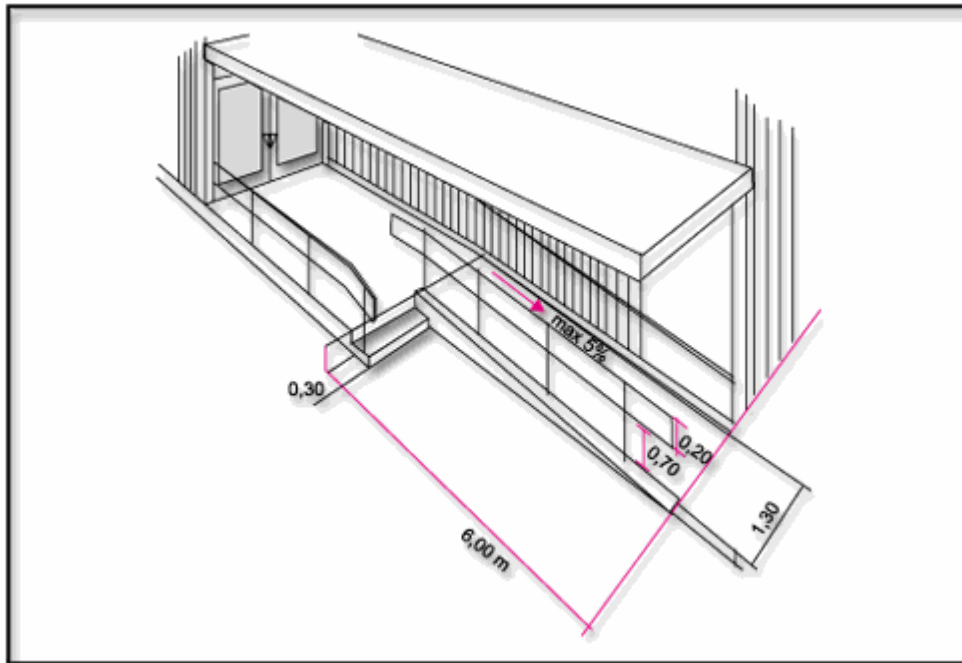
Αντίστοιχες προϋποθέσεις με αυτές που προβλέπονται για τους κοινόχρηστους χώρους πρέπει να πληρούνται και από τους χώρους ειδικών χρήσεων. Η κίνηση ατόμων με κινητική αναπηρία και ειδικότερα ατόμων με αμαξίδιο πρέπει να διασφαλίζεται, τουλάχιστον σε τμήμα του χώρου, αν ο χώρος είναι διαρθρωμένος σε επίπεδα. Απαιτείται η ύπαρξη ελεύθερου χώρου μεταξύ των καθισμάτων όπου να είναι δυνατό να σταθεί άτομο σε αμαξίδιο, ενώ σε περιπτώσεις αμφιθεατρικών

αιθουσών, ο χώρος αυτός απαιτείται να προβλέπεται στην πρώτη σειρά των επίπεδων τμημάτων ή στην τελευταία σειρά των διαχωριστικών διαδρόμων των διαζωμάτων που καταλήγουν σε πόρτες εξόδου.

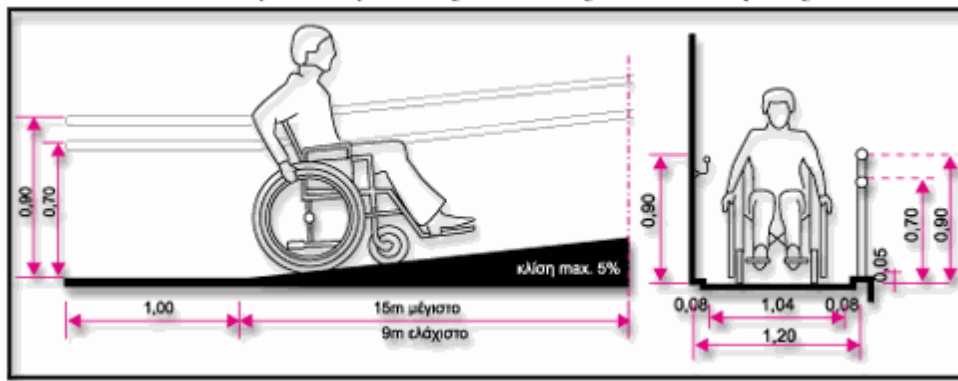
Σε περίπτωση ύπαρξης βάρους ομιλητών πρέπει να προβλέπεται η ύπαρξη ράμπας ή αναβατορίου το οποίο να επιτρέπει την άνοδο αμαξιδίου σε αυτό, ενώ σε περίπτωση ύπαρξης πάγκου εξυπηρέτησης, αυτός θα πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές που απαιτούνται για την κατασκευή των πάγκων υποδοχής ή εξυπηρέτησης του κοινού.

Η κατακόρυφη κυκλοφορία εντός του κτιρίου διασφαλίζεται με τη χρήση κατάλληλα σχεδιασμένων ραμπών, κλιμακωστάσιων, ανελκυστήρων και αναβατορίων.

θ. Ράμπες κατάλληλων προδιαγραφών

Ράμπες Εισόδων (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Διαστάσεις ραμπών (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται η κατασκευή ράμπας (Υπ. Υγείας και Πρόνοιας, 2001), προκειμένου αυτή να είναι ασφαλής κατά τη χρήση της από άτομα με αναπηρία, πρέπει να σχεδιαστεί κατάλληλα (ΓΟΚ, Ν.2831/2000, Άρ.28, παρ.8, ράμπες) έτσι ώστε να έχει κλίση μέχρι 5%, να περιορίζεται από τοίχο, στηθαίο, περίζωμα ύψους 10cm, ή οριζόντια μπάρα σε αντίστοιχη απόσταση από το δάπεδο, να έχει δάπεδο σταθερό, με αντιολισθηρή επίστρωση και καλή απορροή υδάτων (Σχ. 2, 3).

Το μήκος της ράμπας πρέπει να είναι 10,00m συνεχόμενα κατά το μέγιστο, διαφορετικά προβλέπεται η διακοπή της από πλατύσκαλο μήκους 1,50m τουλάχιστον. Στην αρχή, το τέλος, καθώς και σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης της ράμπας πρέπει να προβλέπονται πλατύσκαλα μήκους 1,80m.

Όσον αφορά στο πλάτος της ράμπας, αυτό πρέπει να είναι 1,30m και μεταξύ των χειρολισθήρων 1,20m. Σύμφωνα με το ΓΟΚ (Ν.1577/85, Άρ.16, χειρολισθήρες, κουπαστές), οι χειρολισθήρες πρέπει να τοποθετούνται σε ύψος 0,90m και στις δύο πλευρές της, και σε ύψος 0,70m για παιδιά, κατά περίπτωση, ενώ πρέπει να εκτείνονται 0,30m πριν και μετά τη ράμπα. Ο σωστός φωτισμός, η κατάλληλη επισήμανση της αρχής και του τέλους τους καθώς και τα σημεία αλλαγής της διεύθυνσης κρίνεται απαραίτητος.

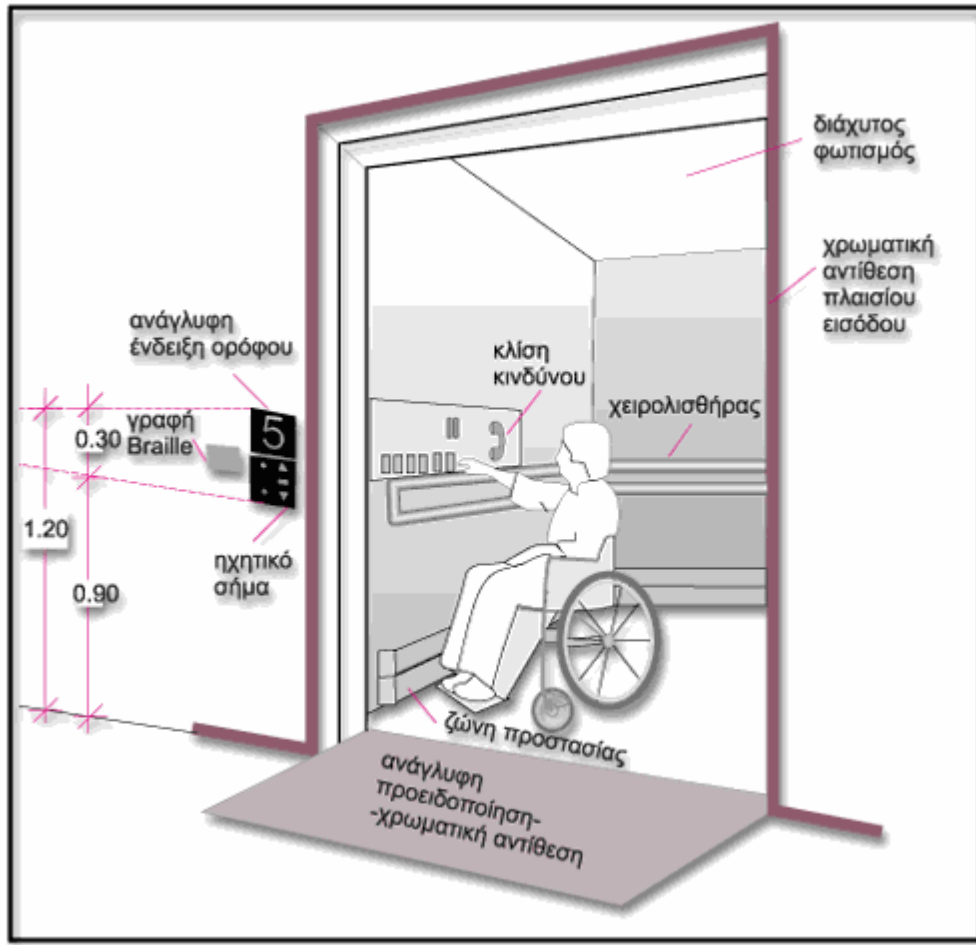
ι. Κλιμακοστάσιο κατάλληλων προδιαγραφών

Προκειμένου ένα κλιμακοστάσιο να θεωρηθεί ότι διαθέτει κατάλληλες προδιαγραφές πρέπει να πληροί τα χαρακτηριστικά που προβλέπονται και για τις ράμπες όσον αφορά στην αντιολισθηρή επίστρωση, στους χειρολισθήρες και στη σήμανση αρχής, τέλους και αλλαγής κατεύθυνσης.

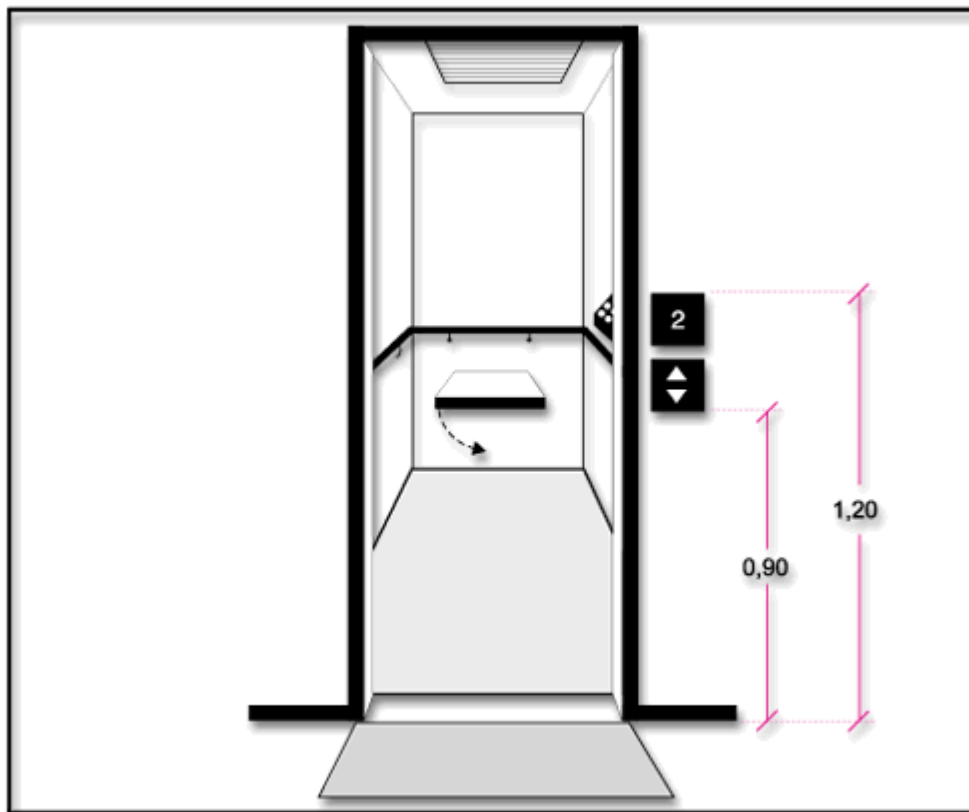
Οι βαθμίδες του κλιμακοστασίου πρέπει να έχουν πλήρη ύψη χωρίς προεξοχή του πατήματος και να διαθέτουν σοβατεπί ή οριζόντια μπάρα σε απόσταση 0,10m από το δάπεδο, ενώ οι ακμές τους να επισημαίνονται με υλικό σε έντονη χρωματική αντίθεση με την επίστρωση των βαθμίδων.

ια. Ανεγκυστήρας κατάλληλων προδιαγραφών

Ανεγκυστήρας - Εξοπλισμός Θαλάμου (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Χειριστήρια Ανελκυστήρων (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Σήμανση Ανελκυστήρα για ΑμεΑ (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Το βασικότερο χαρακτηριστικό αποτελούν οι διαστάσεις του θαλάμου και η θέση της θύρας (η θύρα πρέπει να είναι αυτόματα ανοιγόμενη ή συρόμενη) στη μικρότερη πλευρά αυτού. Ως ελάχιστες αποδεκτές ωφέλιμες εσωτερικές θεωρούνται οι διαστάσεις 1,10m x 1,40m ενώ το ωφέλιμο άνοιγμα θύρας δε μπορεί να είναι μικρότερο των 0,80m (Σχ. 4).

Είναι σημαντικό να υπάρχει ελεύθερη απόσταση 1,50m μεταξύ της θύρας του ανελκυστήρα και του απέναντι τοίχου, σκάλας ή άλλου εμποδίου. Τα χειριστήρια χρήσης πρέπει να είναι προσβάσιμα και από τα άτομα αυτά και η αναγγελία ορόφων να δίνεται τόσο με οπτικά όσο και με ακουστικά μέσα (Σχ. 5). Στο δάπεδο μπροστά από την είσοδο του ανελκυστήρα πρέπει να υπάρχει ανάγλυφη και με έντονο χρώμα προειδοποίηση για τυφλά άτομα ή άτομα με προβλήματα όρασης (Σχ. 6). Επίσης θα πρέπει να διασφαλίζεται η μη ύπαρξη κενού και διαφοράς στάθμης μεταξύ δαπέδου των ορόφων και του δαπέδου του θαλάμου.

ιβ. Προσβάσιμοι πάγκοι συναλλαγής

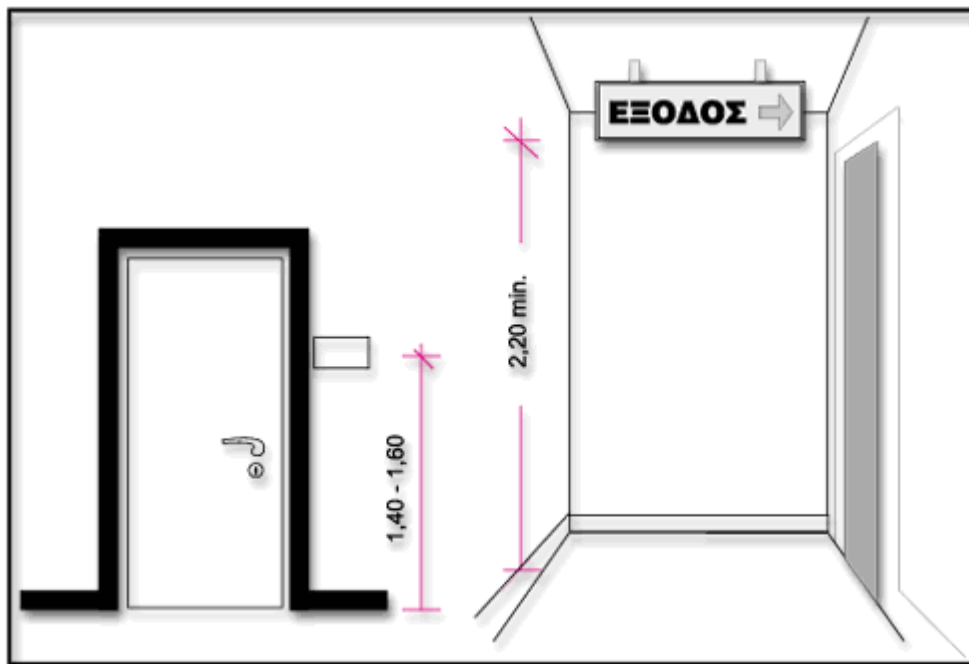
Στην περίπτωση των πάγκων συναλλαγής, αυτοί πρέπει να διαθέτουν τμήμα μήκους τουλάχιστον 1,00m σε ύψος 0,80m από την τελική επιφάνεια του δαπέδου με κατάλληλη εσοχή στο κάτω μέρος της όψης προς τον συναλλασσόμενο για την τοποθέτηση των υποποδίων των αμαξιδίων.

ιγ. Προσβάσιμη σήμανση

Προκειμένου να διευκολύνεται η κίνηση των ατόμων με αναπηρία εντός των κτιρίων πρέπει να προβλέπεται σε στρατηγικό σημείο του χώρου η ύπαρξη απλοποιημένου σχεδίου κάτοψης ή και πρόπλασμα με επισήμανση των θέσεων στάθμευσης, των εισόδων, του γραφείου πληροφοριών, των θέσεων κατακόρυφης κυκλοφορίας, των χώρων υγιεινής, των χώρων και σημείων ενδιαφέροντος κ.λπ. τόσο σε συμβατική μορφή όσο και σε ανάγλυφο ή γραφή Braille.

Όσον αφορά στις πινακίδες, αυτές πρέπει να τοποθετούνται με τρόπο ώστε να μην εμποδίζουν την κυκλοφορία και να μην προκαλούν ατυχήματα και να επαναλαμβάνονται όπου υπάρχει αλλαγή κατεύθυνσης ή όπου μπορεί να δημιουργηθεί αμφιβολία όσον αφορά στην επιλογή της επιθυμητής διαδρομής ή εξόδου διαφυγής.

Σε περίπτωση που είναι επιτοιχίες πρέπει να τοποθετούνται ανάγλυφες και σε γραφή Braille σε ύψος 1,40m-1,60m από το δάπεδο. Για τις αναρτημένες από την οροφή ή για αυτές που είναι στερεωμένες κάθετα στους τοίχους, η κάτω ακμή τους προβλέπεται να βρίσκεται σε ύψος 2,20m από το δάπεδο (Σχ. 7). Εφόσον σημαίνουν είσοδο σε κάποιο χώρο εξυπηρέτησης πρέπει να τοποθετούνται δίπλα και όχι πάνω στην πόρτα, από την πλευρά της χειρολαβής.

Κατάλληλη προσβάσιμη σήμανση (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Το ίδιο ισχύει και για την αρίθμηση των χώρων. Επιπλέον, εκτός από οπτική πρέπει να προβλέπεται και ηχητική σήμανση. Οι πινακίδες, ανεξάρτητα από το περιεχόμενό τους πρέπει να έχουν επιφάνειες ματ χωρίς αντανακλάσεις και να φωτίζονται καλά, ενώ, σε κάθε περίπτωση πρέπει ως

προς το σχήμα, το χρώμα, το χαρακτήρα γραμμάτων και τα σύμβολα να είναι σύμφωνες με την Οδηγία 6 του Γραφείου μελετών για ΑμεΑ του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996).

Διαφυγή σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης

Η πρόβλεψη διαδικασίας υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία για διαφυγή τους από το κτίριο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την αποφυγή πρόκλησης ατυχημάτων σε παρόμοια περίπτωση. Οι αναφορές σε θέματα διαφυγής ατόμων με αναπηρία συναντώνται στο Π.Δ. 16/1996 σχετικά με τις ανάγκες των εργαζομένων με αναπηρία και στις Οδηγίες σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για ΑμεΑ του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. οι οποίες έχουν θεσμοθετηθεί μέσω του παραπάνω Διατάγματος και των Αποφάσεων 52487 και 52488/2002 του ίδιου Υπουργείου.

7.2 Ισχύον θεσμικό πλαίσιο για πρόσβαση ΑμεΑ σε χώρους πολιτισμού

Τα πολιτιστικά κτίρια, για να είναι προσιτά σε όλους πρέπει να διαθέτουν τις εξής εξυπηρετήσεις:

α. Προδιαγραφές για χώρους εισόδου, υποδοχής

1. Πρέπει να υπάρχουν θέσεις στάθμευσης για ΑμεΑ που θα αποτελούν το 5% των συνολικά διατιθέμενων και πάντως τουλάχιστον μία σε περιπτώσεις λίγων θέσεων. Οι θέσεις πρέπει να έχουν τις κατάλληλες διαστάσεις (3,30m x 5,00m), να βρίσκονται κοντά στην είσοδο του κτιρίου που είναι προσβάσιμη από ΑμεΑ και η κίνηση από τη θέση στην είσοδο να γίνεται χωρίς εμπόδια.
2. Πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος στάσης μικρού αυτοκινήτου μπροστά στην είσοδο, για την άμεση επιβίβαση - αποβίβαση των ΑμεΑ. Ο χώρος αυτός προτιμάται να είναι στεγασμένος.
3. Στον περιβάλλοντα χώρο, πρέπει να υπάρχει ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, με ενσωματωμένο τον οδηγό τυφλών.
4. Μία τουλάχιστον είσοδος, κατά προτίμηση η κύρια πρέπει να είναι προσεγγίσιμη από χρήστες αμαξιδίου. Οι υπόλοιπες, πρέπει να είναι προσβάσιμες από περιπατητικούς ανάπηρους, με την εγκατάσταση χειρολισθήρων, την επισήμανση των ακμών των σκαλοπατιών, τη χρήση αντιολισθηρών δαπέδων κ.λπ.
5. Μετά την είσοδο, σε χώρο κοντά σε αυτήν πρέπει να διατίθενται αμαξίδια σε όσους το επιθυμούν.
6. Οι πάγκοι του εκδοτηρίου των εισιτηρίων, του αναψυκτηρίου και του πωλητηρίου, πρέπει να είναι χαμηλοί για την εξυπηρέτηση των χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων.
7. Οι τηλεφωνικές συσκευές και οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός οφείλουν να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους επισκέπτες.

β. Προδιαγραφές για κοινόχρηστους χώρους

Σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους πρέπει να προβλέπεται κατάλληλη διαδρομή ελάχιστου πλάτους 1,5m, ελεύθερη εμποδίων και με οδηγό τυφλών.

Μικρές αλλαγές στάθμης να καλύπτονται, εκτός από σκαλοπάτια, από κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%, ελάχιστου πλάτους 1,5m που θα διαθέτουν τους απαραίτητους χειρολισθήρες, πλατύσκαλα και αντιολισθηρό δάπεδο. Εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν αναβατόρια.

Όταν υπάρχει όροφος, οι ανελκυστήρες είναι απαραίτητοι. Ένας τουλάχιστον πρέπει να έχει διαστάσεις κατ' ελάχιστον 1,10m x 1,40m. Πρέπει να υπάρχει άπλετος φωτισμός, ώστε να διευκολύνονται τα κωφά άτομα και τα άτομα με μειωμένη όραση, καθώς και ηχητική περιγραφή του ορόφου για τα τυφλά άτομα. Επίσης, στις αλλαγές στάθμης, στα κουφώματα, στα εμπόδια και στην επίπλωση πρέπει να υπάρχουν έντονες χρωματικές διαφορές.

γ. Προδιαγραφές για τον περιβάλλοντα χώρο

Ο περιβάλλον χώρος οφείλει να είναι προσεγγίσιμος από όλους. Σε κατάλληλα σημεία πρέπει να υπάρχει σήμανση, ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι οι χώροι και να γίνεται εύκολα η επιλογή των διαδρομών που μπορεί κάποιος να ακολουθήσει. Η σήμανση πρέπει να συνοδεύεται από κείμενα σε γραφή Braille και από ανάγλυφα σχεδιαγράμματα του χώρου που θα τοποθετηθούν σε στρατηγικά σημεία του.

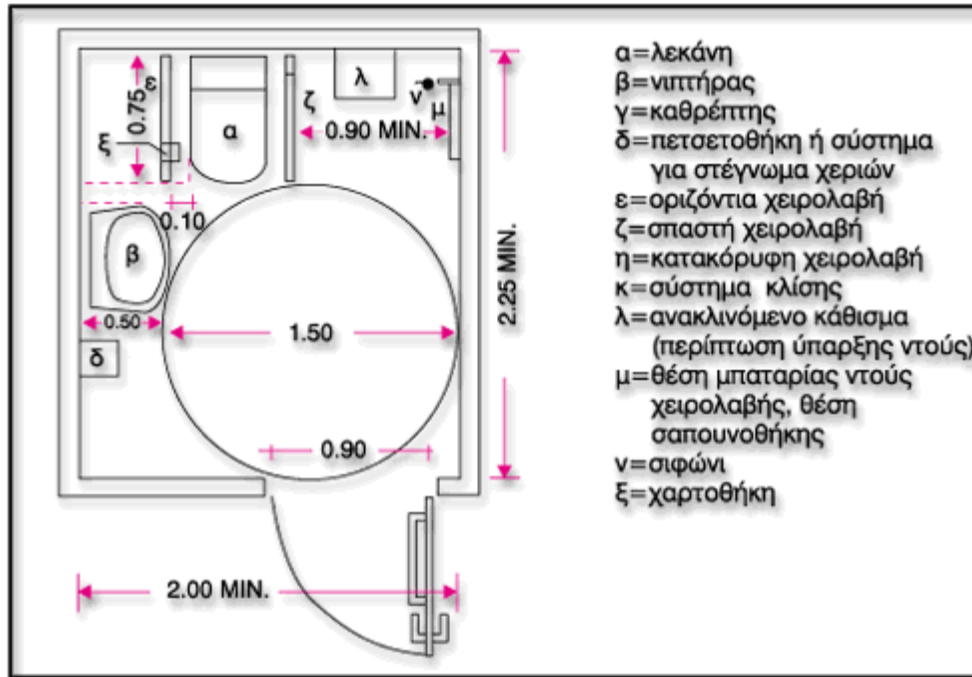
Παράλληλα, καλό θα είναι οι χώροι να χρωματιστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργούνται χρωματικές αντιθέσεις που θα συμπληρώνουν τη σήμανση και θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στα άτομα με μειωμένη όραση. Επίσης, πρέπει να υπάρχει καθοδήγηση και σήμανση για τις προσφερόμενες εξυπηρετήσεις για τα ΑμεΑ. Στη σήμανση για τα ΑμεΑ πρέπει να χρησιμοποιείται οπωσδήποτε το διεθνές σύμβολο Πρόσβασης Δ.Σ.Π. (Σχ. 8). Εάν υπάρχει ιδιαίτερη εξυπηρέτηση για άτομα τυφλά ή κωφά, οφείλει να υπάρχει και η αντίστοιχη σήμανση.

Το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης (Άσπρο σε μαύρο ή μπλε υπόβαθρο) (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)

Τέλος, απαραίτητοι είναι οι χώροι υγιεινής με διαστάσεις και εξοπλισμό κατάλληλο για ΑμεΑ

Σχεδιασμός χώρου υγιεινής (Γραφείο Μελετών ΑΜΕΑ – Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1996)